

Nr 252.

Godkänd av första kammaren den 28 maj 1918.
Godkänd av andra kammaren den 28 maj 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av anslag å tilläggsstat för år 1918 för täckande av vissa förskottsvis utgivna medel.

(Statsutskottets utlåtande nr 109.)

Till Konungen.

Uti den till riksdagen den 14 januari 1918 avlätna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1918 (nr 2) har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

dels under fjärde huvudtiteln, punkt 30, att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlätas angående täckande av vissa förskott, tillsvidare å tilläggsstat för år 1918 beräkna ett belopp av 6,171,280 kronor,

dels ock under titeln »utgifter för kapitalökning, förslag till statsverket», punkt 50, att, i avvaktan på samma proposition, tillsvidare på nämnda tilläggsstat beräkna, att utgå av tillfälliga lånemedel, ett belopp av 39,825,670 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avläten, den 8 februari 1918 dagtecknad proposition (nr 118), under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, gjort framställning om anvisande av medel för ersättande av ifrågavarande förskott.

Då riksdagen nu går att yttra sig över denna framställning, behand-

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 83 häft. (Nr 252.)

lar riksdagen de särskilda förskotten i den ordning, vari de äro i propositionen upptagna.

1:o) Under punkt 1 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för täckande av förskjutna kostnader för införande av elektrisk drift vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg å tilläggsstat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av högst 75,000 kronor.

Den 24 augusti 1917 bemyndigade Eders Kungl. Maj:t, med hänsyn till förekommande omständigheter, arméförvaltningens artilleridepartement att omedelbart vidtaga erforderliga åtgärder för införande av elektrisk drift med kraft från Trollhättans kraftverk i och för belysning och drift vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg. Kostnaderna härför, tillhopa högst 125,000 kronor, voro avsedda att täckas av besparingar, som till följd av övergången till elektrisk drift beräknades uppstå å de för ammunitionstillverkning anslagna ordinarie eller extra ordinarie medel. De på sådant sätt för vart och ett av åren 1917 och 1918 tillgängliga medel hade beräknats till 25,000 kronor. Återstående 75,000 kronor hava nu anmälts till ersättande och skulle, enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag, i avvaktan på att dylika medel varda för kommande år anvisade, tillsvidare bestridas av tillfälliga lånemedel.

Riksdagen, som funnit Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, liksom vad Eders Kungl. Maj:t i ett flertal följande punkter föreslagit riksdagen, stå i överensstämmelse med de grundsatser i fråga om förskottsväsendets avveckling, till vilka riksdagen tidigare anslutit sig, har ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts under denna punkt gjorda framställning.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för täckande av förskjutna kostnader för *införande av elektrisk drift vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg* å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst, 75,000 kronor.

2:o) Under punkt 2 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för täckande av förskjutna kostnader för inköp av vissa furageartiklar å tilläggsstat för år 1918 anvisa, i jämnt krontal, ett förslagsanslag, högst, 3,210,504 kronor.

Genom flera särskilda, av Eders Kungl. Maj:t under senare åren fattade beslut hava medel förskottsvis utanordnats för uppläggande i förråd av furageartiklar, avsedda för arméns hästar. Till täckande av sålunda gjorda förskott erfordras nu ett belopp av sammanlagt 3,210,504 kronor.

Då nämnda förskott äro avsedda att i sinom tid ersättas antingen från furageringsanslaget eller från andra för ändamålet tillgängliga anslag,

skulle, enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag, den nu erforderliga summan utgå av tillfälliga lånemedel.

Riksdagen får, under återopande av vad riksdagen här ovan under punkt 1:o) anført, anmäla, att riksdagen för *täckande av förskjutna kostnader för inköp av vissa furageartiklar* å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst, 3,210,504 kronor.

3:o) Under punkt 3 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för *täckande av förskjutna kostnader för förvärvande av mark m. m. för Järvafältet* å tilläggsstat för år 1918 anvisa, utöver vad för samma ändamål redan blivit av riksdagen äskat, ett förslagsanslag, högst, 50,000 kronor.

1905 års riksdag medgav, att tvenne områden av Norra Djurgården finge kronan avhändas samt att av de genom försäljningen inflytande medel högst 4,000,000 kronor finge användas för förvärvande av mark för nytt övningsfält vid Järva för de till Stockholm förlagda truppförbanden ävensom för bestridande av vissa andra i samband därmed stående utgifter.

I enlighet med vad riksdagen i sin skrivelse nr 4 B anmäler, har innevarande riksdag för *täckande av kostnader för ifrågavarande markförvärv* anvisat ett förslagsanslag, högst, 3,950,000 kronor. Nu hava ytterligare för samma ändamål disponerade 50,000 kronor anmälts till ersättande.

Under återopande av vad riksdagen under punkt 1:o) anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen för *täckande av förskjutna kostnader för förvärvande av mark m. m. för Järvafältet* å tilläggsstat för år 1918 anvisat, utöver vad för samma ändamål redan blivit av riksdagen anvisat, ett förslagsanslag, högst, 50,000 kronor.

4:o) Under punkt 4 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för *täckande av förskjutna kostnader för uppförande av intendenturetablissemang å Karlsborg och i Boden* å tilläggsstat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst, 1,217,150 kronor.

På framställning av Eders Kungl. Maj:t medgav 1908 års riksdag, att av köpeskillingen för de så kallade Fredrikshovstomterna å Östermalm i Stockholm högst 1,217,150 kronor finge användas till uppförande av dels bageri och havremagasin å Karlsborg, dels ett intendenturetablissemang i Boden ävensom att Eders Kungl. Maj:t skulle äga förskottsvis av tillgängliga medel utanordna sålunda till förfogande ställda belopp.

Hela nämnda belopp, vilket sedermera för ifrågavarande ändamål förskjutits, har nu anmälts till ersättande.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för *täckande av förskjutna kostnader för uppförande av intendenturetablissemang å Karlsborg och i Boden*

å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst, 1,217,150 kronor.

5:o) Under punkt 5 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för tackande av förskjutna kostnader för uppförande av kasernetablissemang för vissa infanteriregementen å tilläggsstat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst, 4,000,000 kronor.

För uppförande av kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade 1906 års riksdag ett extra anslag av 21,744,000 kronor. Emellertid visade det sig, att nämnda anslag icke var för ändamålet tillräckligt. Enligt vad för 1915 års riksdag anmäldes, beräknades ifrågasvarande byggnadsföretag vid nämnda tidpunkt komma att draga en ytterligare kostnad av i runt tal 11,021,000 kronor. Med anledning härav medgav samma riksdag, att av de medel, som inflöte vid försäljningen av visst kronan tillhörigt, å Kungsholmen i Stockholm beläget och av Svea ingenjörkår disponerat område, 4,000,000 kronor finge tagas i anspråk för fortsatt arbete å förutnämnda femton kasernetablissemang ävensom att nämnda belopp finge i mån av behov från tillgängliga medel förskottsvis utanordnas.

Då hela detta belopp å 4,000,000 kronor sedermera tagits i anspråk för kasernbyggnaderna, har Eders Kungl. Maj:t nu anmält detsamma till ersättande och därvid föreslagit, att detsamma skulle utgå av tillfälliga lånemedel.

I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen för *täckande av förskjutna kostnader för uppförande av kasernetablissemang för vissa infanteriregementen* å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst, 4,000,000 kronor.

6:o) Under punkt 6 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för tackande av förskjutna kostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén å tilläggsstat för år 1918 anvisa, i jämnt krontal, ett förslagsanslag, högst, 15,801,832 kronor.

För utförande av vissa av 1914 års härordning betingade byggnadsföretag vid armén, varför kostnaden avsetts att bestridas genom inkomsten av försäljning av vissa staten tillhöriga, till lantförsvaret anslagna fastigheter i eller invid Stockholm, har riksdagen för åren 1915—1918 anvisat tillhoppa 14,028,300 kronor. Enligt riksdagens beslut skulle härav 11,003,175 kronor förskjutas av statsverkets värnsskattfond och 3,025,125 kronor av tillgängliga medel; och skulle samtliga dessa kostnader sedermera ersättas av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål eller annan fond, dit köpeskillingarna för till lantför-

svaret anslagna fastigheter, vilka med riksdagens samtycke försåldes, kunde komma att inflyta.

Därjämte hava 1917 års riksdag för bestridande av uppkommande merkostnader för ifrågavarande byggnadsföretag beviljat ett förslagsanslag av 1,000,000 kronor att, efter Eders Kungl. Maj:ts beprövande, av arméförvaltningen eller statskontoret förskjutas för att sedermera, på sätt nyss nämnts, ersättas av inflytande tomtförsäljningsmedel.

Till ersättande hava nu av Eders Kungl. Maj:t anmälts dels förenämnda belopp av 14,028,300 kronor, dels en summa av 1,453,872 kronor 50 öre, utgörande vad som sammanlagt anvisats å det beviljade förslagsanslaget av 1,000,000 kronor, dels ock ett belopp av 319,659 kronor, innefattande före tillkomsten av omförmälda förslagsanslag gjorda anvisningar till bestridande av uppkommande merkostnader för ifrågavarande byggnadsföretag.

Hela det för täckande av förskjutna kostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén erforderliga anslaget skulle alltså uppgå till (14,028,300 + 1,453,872: 50 + 319,659 =) 15,801,831 kronor 50 öre.

Då riksdagen icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts under denna punkt framlagda förslag, har riksdagen för *täckande av förskjutna kostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén* å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst, 15,801,832 kronor.

7:o) Under punkt 7 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för täckande av förskjutna kommittékostnader å tilläggsstat för år 1918 anvisa, utöver vad för samma ändamål redan blivit av riksdagen anvisat, i jämnt krontal, ett förslagsanslag, högst, 160,790 kronor.

Såsom riksdagen i sin skrivelse nr 4 B anmäler har riksdagen till täckande av vissa förskott å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst, 117,645 kronor. Nämnda anslagsbelopp var avsett till täckande av vissa till och med den 31 augusti 1917 förskjutna kostnader för kommittéer, sakkunniga och liknande beredningar.

Nu hava till ersättande anmälts övriga den 31 augusti 1917 redovisade förskott av dylikt slag, uppgående till ett sammanlagt belopp av 100,789 kronor 49 öre ävensom vad som beräknats erforderligt för täckande av liknande kostnader under tiden 1 september—31 december 1917, i runt tal upptaget till 60,000 kronor.

Till ersättande av kommittékostnader under år 1917 skulle alltså ytterligare erfordras ett anslag av (100,789: 49 + 60,000 = avrundat uppåt) 160,790 kronor.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla vad sålunda föreslagits, får anmäla, att riksdagen för *täckande av förskjutna kommittékostnader* å tilläggsstat för år 1918 under fjärde huvudtiteln anvisat, utöver vad för samma ändamål redan blivit av riksdagen äskat, i jämnt krontal, ett förslagsanslag, högst, 160,790 kronor.

8:o) I punkt 8 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för *täckande av vissa för olika ändamål förskjutna kostnader* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag av 4,915,000 kronor.

De av Eders Kungl. Maj:t nu hos riksdagen till ersättande anmälda förskotten äro följande:

A. Artilleridepartementets försträckningskonto.

Brist i ordinarie reservationsanslaget till arméns vapen, ammunition och målskjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel för år 1916 kronor 350,000: —

B. Fortifikationsdepartementets försträckningskonto.

Förvärvande av mark till skjutfält för Västgöta och Skaraborgs regementen.....	kronor	8,519: 39
Vissa till- och nybyggnadsarbeten vid Dalregimentets kasernetablissemang.....	»	15,503: 09
Anordnande av nya värmeapparater inom Norrlands artilleriregementes etablissemang i Östersund...	»	19,740: —
Utvidgning av Skånska dragonregimentets skjutbana i Ystad.....	»	10,873: —
Uppgörande av förslag till förläggning av vissa truppförband till Järvafältet.....	»	25,000: —
Provisorisk förläggning av Kronobergs regementes skolor.....	»	46,000: —
Fullständigande av vätgasverket i Boden.....	»	95,000: —
Ytterligare medel för provisorisk förläggning av en del utav Norra skånska infanteriregementet.....	»	11,909: —
Ytterligare medel för Första livgrenadjärregimentets provisoriska förläggning i Linköping.....	»	9,992: 83
Förberedande åtgärder för försäljning av Svea ingenjörkårs område i Stockholm m. m.	»	25,000: —
Provisorisk förläggning av vissa kulspruteformationer under utbildningsåret 1917—1918.....	»	16,000: —

Inredningsarbeten å sjukhuset å Ränneslätt	kronor	2,690: —
Stallutrymme m. m. å Malma hed för Södermanlands regementes kulsprutekompani	»	1,706: 41
Förhyrande av bostadslokaler i Boden	»	4,850: —
Ökat förrådsutrymme vid Andra livgrenadjärregementet	»	4,036: 50
Förbättrade stallanordningar vid Östgöta trängkår	»	525: 04
Tillbyggnad av gevärsförrådet vid Vaxholms grenadjärregemente	»	5,124: —
Förbättrade anordningar för inkvartering å Norra skånska infanteriregementets mötesplats	»	1,200: —
Ytterligare medel för anskaffande av viss belysningsmateriel	»	70,000: —
Inköp av en lada för uppställande av fordon å Järva fältet	»	1,150: —
Om- och tillbyggnad av ångcentralerna vid Dalregementet, Västmanlands och Västerbottens regementen samt Västmanlands trängkår	»	218,163: —
Uppförande av en foderbod för Norrlands trängkår	»	1,700: —
Förhyrande av stall i Linköping	»	900: —
Förbättrade skyddsanordningar vid Västerbottens regementes skjutbana	»	11,600: —
Förhyrande av en bostadslägenhet i Boden	»	1,200: —
Ökat förrådsutrymme vid Kronobergs regemente	»	5,322: —
Förhyrande av en fastighet i Boden	»	1,600: —
Stallutrymme vid Första livgrenadjärregementet och Kalmar regemente	»	1,170: —
Förhyrande av förrådslokaler för förvaring av persedlar vid Svea artilleriregemente	»	2,700: —
Uppgörande av förslag till nytt etablissemang för krigsskolan	»	6,000: —
Elektrisk belysning inom Karlsborgs fästning	»	138,000: —
Anställande av en flygingenjör	»	5,000: —
Ytterligare medel till vissa byggnader vid arméns intendenturförråd i Boden	»	63,772: 96
Ytterligare medel för uppförande av viss förrådsbyggnad	»	20,150: —
Ytterligare medel för inkvartering av Norra skånska infanteriregementet	»	3,805: —

Avhjälpande av vissa olägenheter vid inkvarteringen av de ännu icke kasernerade truppförbanden	kronor	986: 95
Underhåll av Kronobergs m. fl. regementens provisoriska förläggningslokaler	»	43: 88
Ytterligare medel till anläggande av en skjutbana för Östgöta trängkår	»	1,500: —
Ökade kostnader för ångpanneanläggning vid Karlskrona grenadjärregemente	»	1,868: 20
Ytterligare medel för ombyggnad av ångcentralerna vid Norrbottens regemente, Bodens ingenjörkår och Norrlands dragonregemente	»	44,000: —
Omläggning av den elektriska belysningen vid Svea artilleriregemente	»	49,000: —
Förhyrande av lokaler för förvaring av fordon vid Hälsinge regemente	»	437: 50

C. *Intendentsdepartementets försträkningskonto.*

Anskaffning av intendenturmateriel	kronor	2,276,040: 60
Hyra av förrådslokaler för benzin	»	8,269: 56
Inköp av remonter	»	41,655: —

D. *Civila departementets försträkningskonto.*

Hästgottgörelse jämlikt § 72 avlöningsreglementet för armén	kronor	1,792: —
Ersättning till riksförsäkringsanstalten	»	8,379: 93
Gottgörelse enligt § 42 avlöningsreglementet för armén	»	9,264: 64
Sanatorievård åt personal vid armén	»	108,543: 92
Flygtillägg	»	119,514: 26
Hästutredningspersedlar m. m. för ridskolan	»	709: 70
Avbildningar av äldre troféer	»	3,772: 76
Provisorisk förläggning av Kronobergs regementes skolor	»	2,244: 99
Arvode åt köksföreståndare vid Södra skånska infanteriregementets kontingent i Lund	»	320: —
Skrivmaskiner för vissa truppförband	»	3,655: —
Poliklinik för veneriskt sjuka vid garnisonssjukhuset i Stockholm	»	3,270: 48

Planer för arméns mobilisering m. m.	kronor	35,985: 43
Utdelning av nya strafflagen för krigsmakten m. m.	»	115: 20
Ersättning till värnpliktig för förlust av persedlar	»	42: —
Uppsättande och överflyttande av vissa formationer vid Norrlands artilleriregemente	»	21,180: 70
Skrivmaskiner för truppförbanden	»	4,095: —
Provisoriskt ordnande av landstormsförråd för Göte- borgs stads landstormsområde och Göteborgs södra landstormsområde	»	3,000: —
Understöd åt Sveriges landstormsföreningars central- förbund	»	8,000: —
Gottgörelse åt ordförande i hästuttagingsnämnd	»	6,600: 01
Löneförmåner åt till flygtjänst kommenderade reserv- officerare	»	7,108: 29
Förhyrande av lokaler i arméförvaltningens förutva- rande ämbetshus	»	2,700: —
Ökning av elevantalet vid krigsskolan	»	17,085: 11
Avlöning under kommendering till utbildning i flyg- tjänst	»	26,633: —
Kostnader för riksvärderingsnämnden m. m.	»	16,583: —
Avhjälpan av befälsbristen vid Västernorrlands re- gemente	»	2,741: 58
Gratifikation åt f. amanuensen G. A. Thimgren	»	600: —
Förhyrande av lokal m. m. för Södermanlands rege- mentes förläggning till Örebro	»	3,551: 62
Anordnande av tandvård vid vissa truppförband	»	1,592: 83
Extra biträde åt arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse	»	605: 50
Upprätthållande av arkitektgöromålen å arméförvalt- ningens fortifikationsdepartements ritbyrå	»	4,000: —
Anställande av kvinnliga biträden i arméförvaltningen	»	13,298: 65
Anställande hos arméförvaltningens fortifikationsde- partement av ledare för större byggnadsarbeten	»	2,520: 25
Förstärkning av arbetskrafterna inom lantförsvars- departementet	»	3,500: —
Skjutförsök mot snöbefästningar	»	29,550: —
Försök med materiel till tälthyddor	»	7: 50
Extra personal vid garnisonssjukhuset i Stockholm	»	1,048: 02
Anskaffning av skrivmaskiner	»	150: —
Förrådslokaler för Fälttelegrafkåren	»	1,800: —
Stamhästöverflyttning	»	143: 11

Förflyttning av truppförband, militära skolor och utbildningskurser m. m.	kronor	14,060: 23
Extra föredragande å arméförvaltningens civila departement	»	4,505: 69
Uppförande av automobilgarage	»	2,095: 86
Ersättning åt extra föredragande	»	825: —
Utarbetande av planer för arméns mobilisering	»	20,000: —
Beordrande av vissa studentkompanier till infanteriskjutskolan	»	1,020: —
Anordnande av extra officerskurs vid krigsskolan ..	»	186: 98
Ytterligare medel för förhyrande av expeditionslokaler för vissa arméfördelningars expeditioner m. m.	»	100: —
Anskaffande av skrivmaskiner för vissa truppförband ..	»	1,965: —
Beräknade förskott under tiden $1/9$ 1917— $31/12$ 1918 ..	»	468,000: —

E. Sjukvårdsstyrelsens försträkningskonto.

Åtgärder för bekämpande av epidemisk hjärnhinneinflammation	kronor	25,000: —
Anskaffning av bomull m. m.	»	153,000: —
Åtgärder för planläggning av krigssjukhus	»	3,400: —

F. Vissa andra förskott.

Införande av elektrisk belysning i Göta artilleriregementes kasernetablissemang	kronor	70,000: —
Inlösen av Älvsborgs regementes officers- och underofficerskårer tillhöriga byggnader å Fristad hed ..	»	10,200: —
Omläggning av den elektriska driften vid Dalregementets kasernetablissemang	»	17,500: —
Förflyttning av en lägerhydda från Axvall till Malmen ..	»	17,000: —

Summa kronor 4,914,267: 15

Fördelade på de särskilda underrubrikerna utgöra de under denna punkt behandlade förskottsbeloppen, för vilka Eders Kungl. Maj:t nu begärt täckning:

för artilleridepartementet	kronor	350,000: —
» fortifikationsdepartementet	»	953,738: 75
» intendentsdepartementet	»	2,325,965: 16
» civila departementet	»	988,463: 24
» sjukvårdsstyrelsen	»	181,400: —
» vissa andra förskott	»	114,700: —

eller tillhopa kronor 4,914,267: 15

I avrundat tal har Eders Kungl. Maj:t för ändamålet äskat 4,915,000 kronor.

Granskningen av dessa förskottsutgifter har givetvis för riksdagens vederbörande utskott medfört synnerligen stora svårigheter, och har det i ett flertal fall icke varit möjligt för utskottet att med ledning av den i statsrådsprotokollet lämnade, ofta knapphändiga redogörelsen samt med anlitan av till utskottets förfogande ställda uppgifter å förut täckta neutralitetsutgifter kunna ingående granska riktigheten av samtliga poster.

Utskottets arbete har vidare försvårats därigenom, att av arméförvaltningen i de flesta fall icke lämnats några uppgifter, huruvida och i vad mån förskott för samma ändamål och enligt samma kungl. brev redan blivit av riksdagen täckta, samt att de planer, som under nästlidna riksdag av statsutskottet jämlikt § 46 riksdagsordningen inforrats rörande sättet för täckande av då förefintliga förskott, i många fall visat sig icke hava blivit följda.

I fråga om de särskilda förskottsposterna har riksdagen funnit anledning till följande erinringar.

Den å *artilleridepartementets försträkningskonto* upptagna bristen för 1916 i ordinarie vapenanslaget, vilket har karaktären av reservationsanslag, torde enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat till stor del hava uppkommit genom ökade underhållskostnader för viss materiel.

I sitt yttrande rörande täckande av motsvarande brist för år 1917 har riksdagen även behandlat frågan om 1916 års brist.

Bland de å *fortifikationsdepartementets försträkningskonto* förekommande posterna finnes upptaget ett belopp av 70,000 kronor, utgörande merkostnader för anskaffande av viss belysningsmateriel. Detta belopp har redan ersatts genom beviljande av det å extra stat för år 1918 anvisade anslaget till täckande av 1917 års neutralitetskostnader och äro medel för ändamålet således icke vidare erforderliga.

Vad därefter beträffar den å *intendentsdepartementets försträkningskonto* förekommande posten å 2,276,040 kronor 66 öre till anskaffning av intendenturmateriel grundar sig denna utgift å kungl. brev den 2 augusti 1914. Enligt detta brev, som icke angiver någon kostnadsgräns för anskaffningen, har, såsom framgår av förevarande proposition, under åren 1914—1916 utgivits tillhopa 13,312,189 kronor 38 öre. Härav har täckning redan av riksdagen beviljats med 11,036,148 kronor 72 öre. Återstående 2,276,040 kronor 66 öre hava nu av Eders Kungl. Maj:t hos riksdagen anmälts till ersättande.

Emellertid har uti det å 1918 års extra stat uppförda anslaget till

bestridande av kostnader för materialanskaffningar, för vilka medel redan blivit av Eders Kungl. Maj:t anvisade, för nu ifrågavarande anskaffning upptagits ett belopp av 295,000 kronor. Enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat, har dock detta belopp på grund av rådande brist på råmaterialier endast till en mindre del hittills utbetalts, oaktat leveransen rörande denna anskaffning redan 1914 avtalats.

Det nu till ersättande anmälda förskottet å 2,276,040 kronor 66 öre, som avser täckande av kostnader för under år 1915 anskaffad materiel, har förut upptagits i samband med de under punkt 9:o) behandlade förskotten. På grund härav blev detta förskott icke anmält till täckande vid 1917 års riksdag samtidigt med nyssnämnda 295,000 kronor.

I fråga om det å *civila departementets försträkningskonto* upptagna beloppet för ersättning till riksvärderingsnämnden har riksdagen, som icke funnit anledning att nu föreslå någon ändring i Eders Kungl. Maj:ts här framlagda förslag, velat ifrågasätta, om med den beskaffenhet, riksvärderingsnämndens verksamhet numera antagit, kostnaderna för densamma böra väsentligen bestridas av fjärde huvudtitelns medel.

Vidkommande slutligen det å *sjukvårdsstyrelsens försträkningskonto* upptagna beloppet av 153,000 kronor för anskaffning av bomull, gas m. m., har detsamma redan ersatts genom 1918 års extra anslag till täckande av 1916 års neutralitetskostnader, varför det för ändamålet nu beräknade beloppet icke är erforderligt.

Riksdagen, som vid sin behandling av de i denna punkt behandlade förskotten i övrigt icke funnit anledning till erinran, har på grund av vad riksdagen ovan anfört ansett sig kunna besluta nedsättning av den av Eders Kungl. Maj:t äskade summan 4,915,000 kronor med (70,000 + 153,000 =) 223,000 kronor till 4,692,000 kronor, vilket anslagsbelopp, med hänsyn till att en del poster icke kunnat definitivt uppgivas, synes böra erhålla förslagsanslags natur.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för *täckande av vissa för olika ändamål förskjutna kostnader* å tilläggsstat för år 1918 under fjärde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 4,692,000 kronor.

9:o) I punkt 9 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för täckande av förskjutna kostnader för anskaffande av vissa slag av förnödenheter å tilläggsstat för år 1918 anvisa, i jämnt krontal, ett förslagsanslag, högst, 16,060,445 kronor.

De under denna punkt till ersättande anmälda förskotten äro följande:

Anskaffning av vissa kvantiteter chilesalpeter	kronor 3,000,000: —
Anskaffning av visst parti paragummi	» 650,000: —

Inköp av ull	kronor	4,274,491:	26
Inköp av ull, hudar och garvännen	»	2,601,878:	75
Inköp av rågummi	»	1,700,000:	—
Anskaffning av automobilringar m. m.	»	97,250:	—
Anskaffning av bleckplåt	»	300,000:	—
Anskaffning av ull	»	8,121:	25
Fraktkostnader för ull	»	237,509:	25
Försäkrings- m. fl. kostnader för inköpt ull	»	200,480:	87
Ersättning åt direktören E. E. Blombergh	»	30,000:	—
Brandförsäkring av vissa ullpartier	»	10,000:	—
Bevakning av vissa ullpartier	»	248:	04
Anskaffning av konserver	»	486,600:	—
Anordnande av provianttåg och proviantförråd	»	2,063,865:	54
Tillgodoseende av krigsmaktens behov av salpetersyra för sprängämnestillverkning	»	400,000:	—
		<u>Summa kronor</u>	<u>16,060,444: 96</u>

I de till riksdagens statsutskott under år 1917 överlämnade tablåer över å försträckningskonto balanserade förskott hade större delen av nämnda belopp upptagits bland sådana förskott, som antingen borde inräknas bland neutralitetskostnaderna eller ersättas av riksstatsanslag, av anslag av värnskattemedel eller av försäljningsmedel. Till största delen ingingo också dessa belopp i den summa, 18,584,000 kronor, som i Eders Kungl. Maj:ts proposition den 23 februari 1917, nr 130, med förslag till förordning om extra inkomst- och förmögenhetsskatt uppgivits utgöra sådana förskott, som anvisats huvudsakligen till förstärkande av arméns förråd. Beträffande ifrågavarande förskott anfördes i statsrådsprotokollet, att det vid propositionens avgivande ej kunde avgöras, i vad mån dessa förskott komme att såsom bestående utgifter belasta statsverkets räkenskaper. Det vore att antaga, att samma förskott åtminstone delvis bleve täckta genom avförande å vederbörliga anslag i riksstaten eller genom försäljningsmedel. Försiktigheten bjöde emellertid att medräkna hela summan. I den mån vissa belopp därav bleve täckta genom överföring till riksstatsanslag eller av försäljningsmedel, minskade dessa belopp utgiftssumman i dess helhet. För mötande av denna utgift samt för vinnande av nödig säkerhetsmarginal för övriga hithörande utgifter hade i propositionen upptagits en post för oförutsedda utgifter på 25,584,000 kronor. Detta belopp jämte övriga neutralitetskostnader och andra utgifter för försvarets stärkande beräknades komma att täckas dels av överskott å krigskonjunkturskatten, dels av en extra inkomst- och

förmögenhetsskatt. Ifrågavarande förslag hade emellertid icke blivit av riksdagen godkänt.

I samband med förskottsväsendets avveckling har Eders Kungl. Maj:t nu begärt medel för dessa förskotts täckande tillsvidare. Rörande den slutliga ersättningen av det nu begärda anslaget har departementschefen anfört följande:

»I den mån de anskaffade förnödenheterna tagas i anspråk för det vanliga fredsbehovet, bör ersättning givetvis utgå från vederbörande ordinarie underhållsanslag. Likaledes böra till förskottens slutliga täckande användas de medel, som vid en blivande försäljning av vissa av de anskaffade förnödenheterna kunna komma att inflyta. I den mån förskotten icke kunna på detta sätt gäldas, torde antingen särskilt anslag böra härför anvisas eller ock bristen böra inräknas bland neutralitetskostnaderna. Av ifrågavarande förskott är icke något av beskaffenhet att böra ersättas av värnskattemedel.»

Vad under denna punkt föreslagits har icke föranlett någon erinran från riksdagens sida.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för *täckande av förskjutna kostnader för anskaffande av vissa slag av förnödenheter* å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst, 16,060,445 kronor.

10:o) Under punkt 10 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för täckande av förskjutna kostnader för internerat manskap å tilläggsstat för år 1918 anvisa, i jämnt krontal, ett förslagsanslag av högst 184,271 kronor.

I fråga om kostnaderna för den internerade besättningen å tyska min-kryssaren »Albatross» har riksdagens vederbörande utskott låtit införskaffa särskilda uppgifter, utvisande, att kostnaderna för utspisning och sjukvård för officerare, underofficerare och manskap under åren 1915—1917 approximativt beräknats till sammanlagt 219,200 kronor, varav dock den på år 1917 belöpande kostnaden, 95,800 kronor, vore avsedd att utgå av anslag till tryggnad av rikets neutralitet. Återstående belopp, 123,400 kronor, jämte vissa kostnader för bevakningsmanskap och förläggningsanordningar, tillhopa 184,271 kronor, hava nu i enlighet med principerna för förskottsväsendets avveckling av Eders Kungl. Maj:t anmälts till ersättande av riksdagen.

I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen för *täckande av förskjutna kostnader för internerat manskap* å tilläggsstat för år 1918 under fjärde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag, högst, 184,271 kronor.

11:o) Slutligen har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen besluta,

dels att de under punkterna 1:o)—6:o) och 9:o) ovan upptagna anslagen, tillhopa 40,414,931 kronor, skola tillsvidare utgå av tillfälliga lånemedel samt å tilläggsstaten för år 1918 uppföras bland utgifter för kapitalökning under titel »Förlag till statsverket»,

dels ock, under förutsättning av bifall till vad sålunda föreslagits, att den uti nämnda tilläggsstat bland inkomsterna upptagna posten »Tillfällig upplåning» skall höjas med 589,261 kronor.

De förskott, riksdagen ansett vara av beskaffenhet att av riksdagen genom anslag å 1918 års tilläggsstat ersättas, utgöra:

1:o) För täckande av förskjutna kostnader för införande av elektrisk drift vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg.....	kronor	75,000: —
2:o) För täckande av förskjutna kostnader för inköp av vissa furageartiklar	»	3,210,504: —
3:o) För täckande av förskjutna kostnader för förvärvande av mark m. m. för Järvafältet.....	»	50,000: —
4:o) För täckande av förskjutna kostnader för uppförande av intendenturetablissemang å Karlsborg och i Boden	»	1,217,150: —
5:o) För täckande av förskjutna kostnader för uppförande av kasernetablissemang för vissa infanteriregementen	»	4,000,000: —
6:o) För täckande av förskjutna kostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén	»	15,801,832: —
7:o) För täckande av förskjutna kommittékostnader	»	160,790: —
8:o) För täckande av vissa för olika ändamål förskjutna kostnader	»	4,692,000: —
9:o) För täckande av förskjutna kostnader för anskaffande av vissa slag av förnödenheter	»	16,060,445: —
10:o) För täckande av förskjutna kostnader för internerat manskap.....	»	184,271: —

eller tillhopa kronor 45,451,992: —

Vad beträffar Eders Kungl. Maj:ts förslag att de under 1:o)—6:o) och 9:o) här ovan upptagna beloppen skola utgå av tillfälliga lånemedel har riksdagen häremot icke funnit anledning till erinran. Dessa belopp uppgå till en sammanlagd summa av 40,414,931 kronor.

Vidkommande frågan om de utgiftstitlar, under vilka här ovan omnämnda anslag böra i tilläggsstaten uppföras, synas de under punkterna

3:o)—6:o) behandlade anslag böra uppföras under fjärde huvudtiteln och icke såsom Eders Kungl. Maj:ts föreslagit under titel »Förlag till statsverket» bland utgifter för kapitalökning. Däremot böra de under punkterna 1:o), 2:o) och 9:o) tillstyrkta anslagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag upptagas såsom »Förlag till statsverket». Beträffande anslagen under punkterna 7:o), 8:o) och 10:o) åter har riksdagen under vederbörliga punkter angivit sättet för deras uppförande å riksstaten.

I enlighet med vad riksdagen sålunda anförd får riksdagen anmäla, att riksdagen beslutat att de under punkterna 1:o)—6:o) och 9:o) ovan upptagna anslagen, tillhoppa 40,414,931 kronor, skola tillsviðare utgå av tillfälliga lånemedel samt å tilläggsstaten för år 1918 uppföras, anslagen under punkterna 3:o)—6:o) å fjärde huvudtiteln samt anslagen under punkterna 1:o), 2:o) och 9:o) såsom »Förlag till statsverket» under utgifter för kapitalökning.

I fråga om Eders Kungl. Maj:ts förslag rörande ökning av inkomsttiteln »Tillfällig upplåning» kommer riksdagen att i annat sammanhang anmäla sitt beslut.

Stockholm den 28 maj 1918.

Med undersåtlig vörðnad.